

HRVATSKE RJEĆ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 1:25, godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—.

Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rjeć“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIČTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug)

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. JURE JURIN.

OGLASI PO CIENNIKU.

God. X.

ŠIBENIK, subota 28. ožujka 1914.

Broj 921

Sve to veće napetosti.

Svi mjerodavni čimbenici u međunarodnoj politici ovo zadnje vrieme često naglasivaju da su vodjeni miroljubivim namjeram, ali to ih ne prieći da uprav grozničavo naoružavaju.

Njemačka je i povećala vojsku i učinila veliki zajam za svrhe naoružavanja.

Svi knezovi i veliki bogataši su se sami natjerali kako da povećaju novčane prihode državi. I zbilja troškovi sižu na milijarde, vojska na milijune, brodovi postaju sve veći i mnogobrojniji.

Nego čim je to proglašila Njemačka, slijedi ju Francuska, samo što ova može lašnje i više namaknuti novca od Njemačke. a namakala je i vojnika čim je odlučila da njezini vojnici imaju služiti 3 godine bez iznimke.

U Francuskoj je vojnik i čašćen i ljubljen i u vojsku se polaže velike nade za sve ono što Francuska želi i hoće da popravi ponuđenje doživljeno god. 1870. Nema žrtve na koju Francuska nije pripravna da to popravi, pa se ona i pripravlja kroz zadnjih dvadesetak godina uprav uzornom postojanošću. Skoro skršena i posve omalovažena ona se podiže i priprema vojsku, mornaricu, zračnu flotiliju, oružje, barut kao nijedna druga.

Samo za pripravu Francuska porazena nadovezuje prekinute niti sa Rusijom, tim sjevernim kolosom, te u Rusiji ulaže na dvadesetke milijarda novca, ulaže sve diplomatske vještine i danas je savez Rusko-Francuski tvrdji nego je ikada koji savez bio. A taj savez je tvrd jer su u istoku i u Europi interesi Rusije i Francuske posve jednaki.

Ovom savezu se radi Niemci pri-družili i Engleska, koja bez dvojbje danas gospodari morima.

Dakle tri najjače i svojim brojem i sredstvima najbogatije velevlasti Europejske su u podpunom sporazumu i savezu vezanom istovjetnošću svojih interesa.

Ova tri kolosa stvorili su, u koliko su ih pogodovali, sve one divne podhvate, koje su balkanske države izvršile.

Tu je sa Srbijom, Grčkom i Crnogorom te Rumunjskom i Bugarskom stvorenova jedna velevlast, koja vrstnočom svoje vojske ne zaostaje za nijednom drugom.

Ta nova velevlast je uz trojni sporazum i može mu biti od neizmjerne koristi.

Rumunjska, koja je bila do jučer uz Austriju sada je radi svoje koristi veoma

daleko od nje, pače interesu su im posve oprečni.

Bugarska, na koju bi Austrija mogla bila računati, ne može biti s' njom, jer s jedne strane Srbija, s druge Rumunjska sileju da se s' njima nagodi. Sili ju na to ista njezina nesreća za drugog balkanskog rata.

Nagodba između Srbije i Bugarske je moguća u Makedoniji, te je više nego sjegurno da bi do te nagodbe morallo doći čim bi Balkanski savez imao da izkaže svoju snagu u sporazumu Rusije i Francuske, jer ove dve države davaju snagu i novčanu i diplomatsku cijelom Balkanu. Ona balkanska država koja ne bi bila s njima, osudjena bi bila na propast.

Proti ovom savezu od četiri velevlasti stoji danas Austro-Ugarska, Njemačka i Italija ili trojni savez.

U kakovim su prilikama ove države vidjelo se zadnjeg balkanskog rata. Austrija je moralna mirovati i silno trošiti. Njemačka se nije zagrijavala za njezine posle. Italija je htjela imati svoj upliv u Albaniji.

Danas se tvrdi da je ovaj savez jak i čvrst i uprav sruđan. Za dokaz tomu se navadja putovanje njemačkog cara u Beč i Italiju, susretaji i dogovori vladara Italije, Njemačke i Austrije.

Nego s druge strane tvrdi se da su ovi susretaji utanačeni odavnina, konvencionalni, i navadja se da Italija kao država nema baš velike koristi od politike koju bi u buduće mogao imati trojni savez u protimbi sa savezom balkanskim te Rusko-Francuskim.

Bilo kako bilo stoji da Italija kako danas stvari stope nema štete od današnjega položaja, ali da bi sutra mogla imati štete, e njezine koristi od današnjega saveza više nego sigurno. Obratno može imati velikih koristi, pa za to mnogi uvaženi tvrde da savez Italije nije baš posve sjeguran za Austriju, jer da bi Italija tegnula i u času pogibelji poći na drugu stranu.

To bi se moglo dogoditi. Nu izgleda da čas za to nije zgodan.

Svakako stoji da svi državnici naglasivaju miroljubivost, da se uz to naoružavaju sve to više i jače.

Zadnjih dana dolaze vesti da Rumunjska čini sve pripreme za mobilizaciju. Druge države će isto i to novih neprilika iako ništa novih silnih troškova.

Nami danas dolazi na pamet sve što je Austrija imala da potroši god. 1908. pa 1912. i 1913. Ti troškovi izgleda da će se opeta obnoviti.

Ona je prisiljena na nove dugove, na § 14. i mi se pitamo kada će i kako će to

prestat? Kada i kako će prestati ovo silno naoružavanje?

Što je god tko govorio i tvrđo mislimo da drugog izlaza nema nego nakon silnog sudara, na koji se Europa priprema odavna.

Da toga sukoba neće biti ne možemo vjerovati. Jer i bez obzira da Francuzka ima računa sa Njemačkom, ostaje još veoma važno istočno pitanje koje nije uređeno.

Rusija kao da je htjela tražiti izlaza na krajnji istok, na Ocean, ali Japan ju je spriječio i Rusiji ne ostaje nego baština Petra Velikoga.

Rusija da uzmogne se probiti kroz Dardanele oslobadajala je Balkan i vodila rat skoro s cijelom Europom.

Danas je ona bliže svom zadatku nego je ikada bila. Danas je ona i primoranjima da promijeni Pariški i Berlinski ugovor nego ikada prije. Ali za to je ona danas i pripravljena u sili i u savezima svojima nego ikada prije, pa za to cijenimo da će ove napetosti, koje postaju sve to veće brzo i i popustiti, jer će se stupiti konačnom rešenju istočnog pitanja.

Posjeće toga bit će dugotrajni mir.

Nekakva druga pjesma.

Namjesnik Attems je posjetio prije tri dana zadarsku c. k. Gimnaziju, s hrv. nastavničkim jezikom da se kao poglavica zemlje i brižan otac svojim vlastitim očima uvjeri, kako je na njoj razvijeno patriotsko čuvenstvo. E, tu se radilo o zgodnoj prilici, da se profesorski zbor pokaže na visini svoje zadaće. Trebalо je pokazati da nijesu zaludu plaćeni. Njegova Preuzvišenost je morala dobiti ovjedocenje, da nova Gimnazija vjerno ispunjava svoju misiju, da naime održi u ovoj „sumnjičivoj“ zemlji državnu ideju.

Sve je bilo pomalo spremljeno. Njegova Preuzvišenost je imala samo da reče: „Bravo, meine treuen Dalmatiner“. Djaci pjevači su bili izmuštrani u pjevanju „Carevke“, te pjesme, koja je najbolji plaćen proti svake sumnje. Njom se je imalo dočekati namjesnika. Iz mladih grudi se je moralna vinuti ta pjesma, koju pjevaju svijerni podanici Prijestolja. Zatim je dolazio ostali program pun iskaza lojalnosti dičnog profesorskog zabora. I namjesnik udje i zatori se „Carevke“! I topi se od veselja. Njegova Preuzvišenost i ponosito stope godopisni profesi.

Ali gde čuda! Čim je prestala carevka zaora se glasom veljim „Lijepa naša“! I pjevači i nepjevači zapjevaše, i ako toga

i krasnoslovne studije o pojedinim automobilima, ili polemičko-kritički članci, kako ih nalazimo u onim raznim knjigama „silhueta“ i „portreta“, kojima je natprano knjižarsko ili novinsko trošiće, ne će nam mnogo poslužiti za orijentaciju, a stvarnih, objektivno informativnih knjiga o zadnjim periodima nema. Tim vrijedniji nam je po-kus Valerijana Brusova, koji je u tri članka u zadnjim svescima „Ruske Mysli“ pod naslovom „Nove struje u ruskoj poeziji“ išao za tim, da prikaže nastojanja spomenutih „najmladijih“ u ruskoj poeziji. Dakako da V. Brusov, koji je glava ruskih simbolista, polemizira s tim novim stručnjima, koje su istupile protiv simbolizma, pa nastoji da obrani svoj smjer i svoje prijatelje. Ali ako se ovde odstrane tendenciozne partije, pa se njegovi izvodi nadopune onim, što je na drugoj strani objektivno o tom najnovijem smjeru ruske literature rečeno, može se steći prilično jasna slika o tendencijama, najmladijih u ruskoj poeziji.

Sveopću pozornost svraćaju na sebe danas ruski futuristi. Talijansko-francusko gibanje, što ga je izazvao Marinetti, nije nijedne naišlo na takav odaziv, kao u Rusiji, koja je žedna senzacija, te se hvata

nije bilo u programu. Smrtni led obli u prvom redu gospodina ravnatelja, pa za njim svu gospodu profesore. Djeca se usudila zapjevati „Lijepu našu“. To je upravo zločin. Preuzvišenost se mršti, dok ta nje-mu napoznata pjesma grmi i dalje.

I prodje slava i dodje osveta. Gospoda profesori zaključiše jednoglasno, da se radi tog zločina čitavoj gimnaziji podijeli ukor, „jer se iz „Carevke“ bez dozvole pjevalo nekakvu drugu pjesmu“. To je motivacija. Dakle za gospodu profesore je hrvatska himna „nekakva druga pjesma“.

Ovi profesori, koji ovako vrijedjavaju narodni hrvatski ponos, danas sjede u najuglednijim mjestima naših društava i tvrde, da su dobri Hrvati. Ovo pojačava grijeh; neka je prosto policajskom komesaru u uniformi, da nije Hrvat, jer ga niko za to, ako nije i sam komesar, ne će ni držati. „Zastava“.

Snaga Rusije.

Treba bit kratkovidan, a ne vidit, kako se u zadnje vrijeme Rusija i Francuzka sve to grozničavije naoružavaju protiv Njemačke i Austrije. Iako ruska štampa, po strogom nalogu, o tom šuti, ipak izbijaju na javu, sve to više glasine o mjerama tih dviju saveznica.

Rusko ratno ministarstvo već od svršetka tursko-ruskog rata god. 1877. posvećuje zapadu osobitu pažnju, koja se očitovala u velikom pojačanju njezinih četa na granici, a pogotovo poslije japansko-ruskog rata. Ako se je to pojačanje poslije proteglo više prema istoku — služilo je ipak istoj svrhi: pojačanju ratne snage Rusije.

Ta snaga (uzev u obzir pri početku rata samo evropsku Rusiju i Sibiriju) protiv Austrije i Njemačke iznala, u koliko se može znati:

Kod 160 miljuna stanovnika je godišnji kontingenat rekruta 446.000 ljudi, uračunav jedino — dvo i trogodišnji. Dobrovoljno službu. Snaga poljskih i rezervnih trupa 3.655.000 ljudi, dok jakost ruske vojske u vrijeme mira iznala u ljetno doba, bez arijatskih četa 1 miljin, zimi 1-3 miljina.

Uz 30 evropskih vojnih zaborova (u Aziji još 7) 1096 infanterijskih bataljona.

Od tih 30, na evropskom ratnom tlu uporabivih vojnih zaborova, posjeduju 10 njih jakost od 45.000, a 20, od 32.000 ljudi.

K tome dolazi 23 konjaničkih divizija.

Prema tome stoji Rusija — Francuska sa 30 plus 22 vojna zabora prema Njemačkoj — Austriji sa 25 plus 16.

Prvoj grupi stope uz bok 23 plus 8, zadnjoj 11 plus 6 konjaničkih divizija.

repu — koja se ističu svojim izložbama, i u naknadničtvu futurističkih publikacija „Savez mladeži“ i „Hileja“, zajednička Moskvi i Petrogradu. Ruskih futurista imade velik broj; oni su davali već i futurističku operu „Pobjeda nad Suncem“, koju je na riječi Kručenihova skladao prvi ruski futuristički komponista Malušin; na skupština prave takove škandale, da su prva dva moskovska futurista, Burljuk i Majakovski, morali biti isključeni iz umjetničke akademije, a hode u šarenim odijelima i s naličnim obrazima, što su odmah od njih preuzele krasotice. Što se u noći šeću na Kuzničkom mostu.

U slikarstvu neidu oni svi istim putem: kraj kubističkih risarja raznih portreta i „nature morte-a“ kraj šarenih plauta, koja su djelomice izbojadisana, a djelomice pokrta raznim prilijepljenim zlatnim zvjezdicama, slovima izrezanim iz novinskih naslova i čitavim trakovima obojadisanih tvari, više mirno razni „nature morte“ ne samo sa čašama likera, na kojima su prilijepljene tiskane vignete, nego i s kličama čudnovatog izreka pišu sve zajedno ili opet svaku slovku posebice. Upravo izašli stihovi „Goli medju odjenutima“ od Kravcova i Kamen-skoga, tiskani na tapetama, pružaju u tom pogledu gotove rebuse: strane stihove izgledaju ovdje kao vrlo divlji inserati, na njima imade bezbroj risarja, četverokuta, slova i drugog. Tu zuje automobili i aeroplani, tu se nalaze usklici uznešenjak, koji nalikuju zvucima hropnje čovjeka, što nemirno spava a imade ovdje i glasova vojničkih trublja.

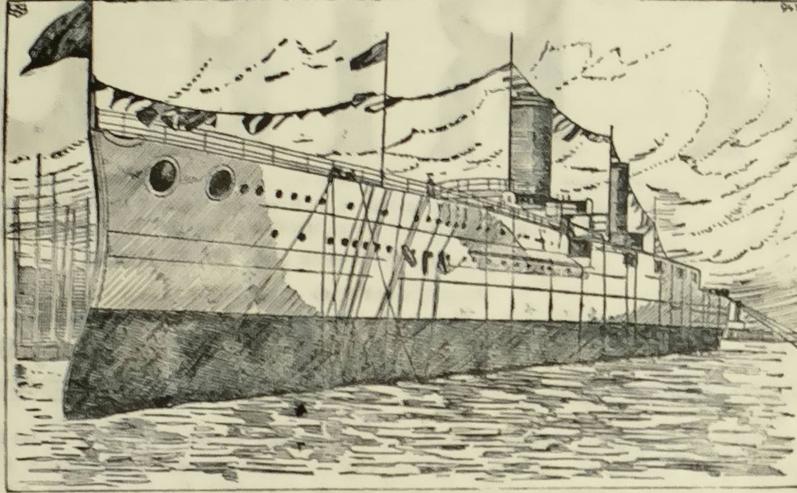
Vrlo poučan je zadnji almanah: uza- lud u njem tražite nešto futurističkog; autori s velikim naporom slažu stihove ne samo

PODLISTAK

Nove struje u Ruskoj poeziji.

Mlada ruska poezija stoji danas u znaku traženja novih puteva. Rusija imade velike moderne lirike ali ovi spadaju u generaciju, koju najmladji smatraju već preživljelom, to su dekadenti i simbolište, među koje se ubrajuje Balmont, Solobug, Blok, Ivanov, Brusov, Bunina, Kuzmin i dr., — sami pjesnici i književnici, od kojih je većina tek dosegla vrhunac svog stvaranja. God. 1905. počinje u ruskoj i u poljskoj poeziji novo doba; tada je i Balmont počeo pjevati proletarijatu, a Brusov je proglašio da je „pjesnik uvijek uz puk, kad zahuja bura“. Premda to estetičari smatraju izdajstvom čiste umjetnosti: ni Balmont, ni Brusov nisu je izdali, a baš njihov primjer svjedoči, da se ni pjesnik ne može oteti uplivu svoga doba. Ono, što je došlo iz njih u ruskoj poeziji, to su tek počeci, koji treba istom da sazriju, a da uzmognu vršiti odlučan upliv ili pobudit reakciju.

Danas je i još teško upoznat se s novom ruskom literaturom: impresionističke

Novi turski Dreadnought „Rio de Janeiro“.

Turska vlada prekupila je od brazilijske republike krstaš tipa Dreadnought što se na razne načine komentira, naime kako kome bolje stoji. Krstaš „Rio de Janeiro“ nosit će ime „Osman“; duljina mu je m 204·2, širina m 28·3, a težina 28.000 tona uz brzinu od 28 mor. milja na sat. Provđen je sa 42 topa, 2 brzometna stroja i dva pristroja za lanciranje torpeda.

lista bili već priviknuti. Svak se je pitao: Ma je li moguće da zemljom gmižu tko kovi gadovi, da Split može u svom krilu imati i jedno ovakovo stvorenje? Drzovitost mizerije došla je dotle, da je pod zaštitom paragrafa uzeo u obranu zločince, dok se nama nije dozvolilo da iznesemo niti opis čina. Drzovitost njegova prešla je već u to da se on ni ne stidi biti pod javnim okriljem c. k. policije. I dok se je svak pitao: ma je li moguće da ljudsko stvorenje tako nisko padne, dodje broj od utorka u kojem na uvodnom mjestu stoji jedna denuncija proti svima Hrvatima Splita, i jedna još grđnja uvereda našim nastojanjima, našoj borbi i čitavom našem ponosu. Dok „Dalmata“ prijeti pozvati nas na sud radi bojkota, taj list mu služi na svjedoka izmisljavajući jednu denunciju, da potkrijepi „Dalmatine“ tužbe. I kud će te već gore? Pročitajte, ako možete od stida, uvdni članak i — uprijmite se: Šta tijera ovog čovjeka da ovako zlorabi strpljivost jedne poštene javnosti...?

I čujte odgovor: Zato što mi znamo i dokazati da je možemo taj individuum primio od kanonika Crnice svetu od 6000 kr. da može izdavati list. A ko je kanonik Crnica? Stup austrijaštine u Dalmaciji, predstavnik bečke komarile na jugu, pokrovitelj i raširitelj strijeljačkih društava po Dalmaciji i t. d.

I nije za ovo da on piše za Talijane; za ovo on piše u prilog Attenu i Širi politiku Madirazze, Szilvasa i Bandu u Dalmaciji. A sada kad su Talijani uz vladu i vlast u njih? Zar da on bude proti? I zašto se je sakupilo nekidan u „Gabinetu“ 2600 kr. u svrhe propagande i zašto je on odmah saznao za to??

Mi znamo da je po srijedi pitanje kruha, ali naša narodna čast je preča od toga i kad ju taj kruhoborac ovako blati onda je svaki obzir po strani. Mi pitamo našu javnost, osobito splitsku: Zar se može dozvoliti da se u Splitu šeprli jedna ovaka gadaria! Zar nije preče od svih bojkota to, da čistimo nečits u svojoj kući, i da uz geslo „Svoj svome!“ posta-

vimo sebi i drugo: Niti pare za izdajničku štampu...??
Vani nedostojni!“

Jedna protuzakonska zabrana.

Splitska „Sloboda“ donaša:

„Poglavar Szilvas poznat još ujvek radi originalne „zabrane iluminiranja i okičivanja otvora“, za vrijeme opsjedanja Skadra usrećio je sada Split ponovnom zabranom „nošnje znakova, kokarda, vrpca, pjevanja, kličanja i slično na javnim mjestima“. Szilvasova zabrana glasi:

„Postojana napetost duhova prouzrokovana od stranačke nesnošljivosti daje povoda dnevnim sukobima kadrim zavesi druge na nerede i djela zakonom zabranjena koja prijete ozbiljnom poremećenju javnog mira i reda i sigurnosti osoba i tudi jednog imetka.“

Obzirom da se takovo stanje stvari nemože dalje trptjeti nalazim na temelju § 7 cesarske povelje 20 travnja 1854. D. Z. L. br. 96 za vrijeme od tri mjeseca zabranim nošnju znakova, kokarda, vrpca kao i pjevanje, kličanje i slično na javnim mjestima pod zapelom posljedica predviđenih u § 11 iste povelje na temelju kojega će ova vlast postupati proti svakom prekrštelju kaznom od 200 kruna globe odnosno zatvorom do 14 dana.“

Ljepo! U istinu Spljet i Šibenik mogu se prisposobiti gradovima njeckadашnje Lombardije.

POLITIČKE VIESTI.

Promjene u upravi Bosne.

Podpredsjednik bosanskog sabora Nikola Mandić imenovan je zamjenikom zemaljskog poglavice. U večer je izšao komunike o tomu, koji naglašuje lojalno i patriocično osjećanje novog dostojanstvenika, čije odlikovanje, da je novi dokaz ljubavi i dinstičnog priznanja kraljevog za pučanstvo

o kolodvorima, nego i o zimi, proljeću, prirodi, večeri, suncu, mlječnom putu, pa da ovde nema navlaš nabačenih kafokonija, zlih rima, nemogućih epite, imali bismo ovde potpuni pendant k onim slikama kitica i „nature morte“, o kojima je gore bilo govora. Pri tom su vrlo samosvjesni, a najmanji od njih pjeva opet i opet samo o sebi.

Valerij Brusov u svojoj studiji, a Henrik Tastjeven u knjizi „Futurizam na putu k novom simbolizmu“ raspravljaju o originalnosti ruskih futurista, pa dolaze jedan i drugi do zaključka, originalnosti nema. Tastjeven, koji je bez sumnje zauzet za futurizam i koji nastoji (u prvoj glavi) to pitanje ne samo uvrstiti u dosadanji razvitak ruske poezije nego i pokazati, u čem će se ruski futurizam nužno razlikovati od francuskog, navodi dokaze, kako su ruski futuristički pjesnici ovinišni od franceskih simbolista, a naročito od Mallarme i od prvih russkih simbolista; a Brusov navodi dapače i primjere, koji upravo iznenadjuju kako su već stari ruski pjesnici upotrebljavali različite „futurističke“ epite, kao n. pr. — Tutčev. A liečni dr. E. P. Radin iznosi u svojoj zanimljivoj knjigi „Futurizam i nerazbor“ dobre paralele, naročito prama stilohrvima Hljenikovim iz knjige duševno bo-

lesnih starijih pisaca, Platona Lukaševića i D. Martinova, pa nalazi i primjera za sličnost futurističkih risara sa slikama takodjer duševno bolesnih ljudi. Uza sve to se n. pr. Brusov ne odvraća od futurizma, „ne ostane li u rukama V. Hljenikova i ostalih njemu sličnih“, te naprotiv očekuje, da će futurizam preporoditi rusku poeziju u dva smjera: pomoću njega može podrjeti u pocjici neposredni život, a njime može se povećati interes za pesnički govor, a naročito za proširenje pesničkog rječnika.

Drugi znati smjer najmladje ruske poezije jest akmeizam, ili adamizam. Ovaj smjer nema mnogo pristaša, nije izrastao iz života, nego ga njegovaše u uskom prijateljskom krugu, a išao je kasnije u javnost više teoretskim člancima, nego li pesničkim djelima. Prvi put je ovaj naziv išao u mjesecniku, što su ga koncem godine 1912. počeli izdavati pjesnici Sergej Gorodecki i G. Gumilev. Jedan i drugi istupili su kasnije u siječnju s programnim člancima u listu „Apollon“: Gumilev sa člankom „Bataljna simbolizma i akmeizam“, a Gorodecki „Neki smjerovi u savremenoj ruskoj poesiji“. Obojica navaljuju na simbolizam kao na smjer do skrajnosti literarni i bezživotni, pa hoće stvoriti „novoga Adama“ u poeziji

Bosne. Komunike izjavljuje da se ovo imenovanje ne smije smatrati početkom parlamentarizacije bosanske vlade. Za predsjednika sabora imenovan je Dr. Sunarić, a za predsjednika novoosnovane računarske komore Rohonyi. Mandić je ostavio advokaturu i položio zastupnički mandat.

Promjene u crnogorskom prijestolonasljedstvu?

Beogradski „Stampa“ javlja sa Četinju, da će prijestolonasljednik Danilo uskoro ustupiti svoje pravo na prijesto prinцу Mirku, budući da Danilo nema djece. Ovoj promjeni nepridaju u Beogradu nikakvi značaj, jer ne nalaze razlike izmedju jednog i drugog princa, ma da je Mirkova supruga rođena Konstantinović iz Beograda.

Srpska luka u Solunu.

„Pijemont“ saznaće, da je izmedju grčkih i srpskih delegata u Solunu postignut načelni sporazum. Srbija dobija prostor u solunskom pristaništu, koji će biti u administrativnom i carinskom pogledu kao srbska oblast.

Namjere Vilimovog putovanja.

Berlinski listovi davaju putu Vilima veliku političku važnost. Kažu da car nastoji da Austriju i Italiju još uže veže uz provođanje njemačke svjetske politike.

Ustanak u Epiru.

Grčka vlada poslala je velevlastima cirkularnu depešu u kojoj ih upozorava na epički ustanak, te naglašuje da je grčka vojska u neugodnom položaju jer vojnici ipak simpatiziraju sa sunarodnjacima u Epiru.

Skerlecz izabran u Zagrebu.

Kod naknadnih izbora bio je izabran ban Skerlecz. Dobio je 572 glasa, frankovac 300, a milinovac 33.

Anarhija u Draču. — Kn. z Wied u pogibiji.

„Temps“ javlja da u Draču vlada potpuna anarhija. Knez i kneginja da nesmiju izći iz palače. Predstoji proglašenje ratnog suda. Između Turkana-paše i Esad-paše vlada otvoreno neprijateljstvo Albanija ide u susret teškim danima.

Austrijski zajam.

Jučer je zaključen zajam od 396 milijuna, uz 4 1/2%. Novac su dale austrijske, talijanske, njemačke, švicarske i holandske banke.

Vojna pojačanja u Austriji.

„Zeit“ javlja da ratna uprava spremi pojačanje haubica baterija. Uz postojeću 14 regimena, dodat će se još 14 njih sa 24 haubice svake. Sve te haubice nove stajat će 150 milijuna.

Scotus Viator izdaje list u Budimpešti.

Poznati publicist i prijatelj južnih Slavena Scotus Viator počet će izdavati u aprilu ovde list na obranu ugarskih narodnosti.

Za slovenski jezik u sudovima.

Savez slovenskih odvjetnika predložio je danas ministru pravde iscrpivi memorandum o germanizatorskoj politici u sudovima Štajerske i Koruške, te zahtijeva razmjera prava slovenskog jezika.

Rumunjska mobilizira.

Ratno ministarstvo odredilo je daljnje mjeru za pripravu nove mobilizacije. Reservni oficiri su obavešteni da pošlu tačne adrese, te su pozvana godišta od 1897 do 1911.

Proces proti Savovu.

General Savov ne priznaje kompetenciju državnog suda te je izjavio, da je on samo kralju odgovoran. Trvdi da bugarsko-srpski rat nebi bio onako svršio. da se nije njega onako nezaslužno odbacio.

Teška situacija u Albaniji.

„Temps“ javlja, da su već nastali teški dani po novog kralja u Draču. Već se nekoliko dana nalazi Drač u opsadnom stanju i kralj ne smije da izadje iz svoga dvora. Kako primaju po Italiji o tom vijeti radi se o jednoj velikoj svadbi između Turkan-paše i Esad-paše, od kojih jedan i drugi imaju svoje stranke, koje se bore među sobom. Potanje vijeti još nijesu došle, ali se boje već za sudbinu novoga kralja.

Kako javlja „Echo de Paris“ zamolila je vlada u Draču međunarodnu komisiju, da poradi oko toga da Albanija dobije zajam od 10 milijuna, da može odoljeti svojim potrebama. Zajam bi garantirale sve velike vlasti.

Srbija na Egejskom moru.

Kako beogradski listovi javljaju, postignut je izmedju srpske i grčke vlade u pogledu srpskih zahtjeva za jednu slobodnu luku na Egejskom moru posvećeni sporazum. Solun postaje djelomično srpska slobodna luka. Srbija dobiva jedan dio te luke pod svoju vlastitu političku i trgovacko-karinsku administraciju. Ovim njoj dođenjem dijelom solunske luke upravljaće srpski činovnici, koji su direktno potčinjeni srpskoj vlasti u Beogradu. Pregovori su se vodili i o tomu, da se izvozni materijal Srbije vozi grčkom trgovackom mornaricom i da se ustanove posebne tarife za srpsku robu na grčkim čeljezničkim linijama do Soluna.

Opet povišenje vojnih troškova.

„Az Est“ javlja, da je zajednički proračun dovršen, te se nalazi u Štampi. Vojni troškovi su veliki. Najnovije reforme sadrže stavku od 25,000,000 K kao trajno obterećenje proračuna. Delegacijama će se predložiti troškovi za gradnju novih dreadnoughta. Troškovi će biti razdijeljeni na pet godina.

Savez za podiobu Austro-Ugarske.

„Berliner Zeitung am Mittag“ javlja iz Petrograda: „Ruskoje Slovo“ iznosi nova razjašnjenja, koje su činjenice mogle prouzročiti vijesti, da se radi o njemačko-ruskom savezu. Ratni ministar Suhomlinov, za svog boravka u Njemačkoj u mjesecu rujnu, imao je razgovor s njemačkim carem o političkom položaju. Car Vilim je izjavio, da znaće, da Austro-Ugarska proživljuje težku krizu, te da se u ozbiljnom slučaju ne može osloniti na pomoć Austro-Ugarske. Savez između Njemačke, Rusije i Francuske potreban je, da se učini kraj medusobnom naoružavanju. Dioba Austro-Ugarske mogla bi biti u istinu očiti temelj takovog saveza. Suhomlinov je razpravljao to pitanje u Parizu sa francuskim političarima.

„Ruskoje Slovo“ ustanovljuje, da Su-

Ovima radi se većinom oko toga, da stvore nove rime; a ne nadju li dobre srokovе, čine ih barem iz riječi, koje još nisu bile jedna protiv druge postavljene. Ovamo spadaju n. pr. V. Šeršenjević, Vsevolod Kurđunov, Vladimir Elsner i S. Bobrov. Nekođi od njih hoće po sadržaju i po formi donijeti nešto svojega, ali ni ovde nisu posve originalni: A. Skaldin, djak V. Ivanova, piše slободним stilom i heksametrom, Glibe Sazonov piše sonete V. Kurđumov rondele, N. Poznjakov, S. Šervinski i V. Gardner nastože obnoviti antiknu metriku; J. Frenburg odvajaže se, da se sadržajem vrati k Baudelairu, J. Anisimov imade nabožna temata, a M. Šaginjam orijentalna. Slični su im i novorealisti, koji se od novodekadenske razlikuju u tom, što pjevaju o svakidjanim običnjom životu. Najbolji među njima su A. Čeremonov i Nikola Meškov.

Najveći dio najmladjih pjesnika — kao svuda — stupa i u Rusiji starim stazama, koje nastoje samo ovde ondje preobraziti i obnoviti; većinom prave dobre rime, ali se zadovoljavaju ne samo sa najjednostavnijim starim formalima, nego i sa stariim sadržajem. Razdjeliti ih možemo na dve skupine: Novodekadente i novorealiste. Novodekadentima imade više. (U javnost stupili su godine 1913.). Jedni od ovih kupe se oko almanaka „Lirika“, a hoće da budu simbolisti. Drugi opet pripadaju raznini smjerovima, a medju ostalim i futuristima.

Ovdje spomenuti autori, izuzevši samo nekoje (naročito futuriste), izašli su u javnost sa samostalnim knjigama, a njihova imena u velikom broju se pojavljuju na literarnom trgu. A koliko će ih nakon par godina imati znamenovanje onih pjesnika, o kojima misle da su se preživjeli, a iz kojih ipak tako revno crpe.

(M. Hysek — „Čas.“)

homolinov nije razgovarao sa odgovornim faktorima francuzke politike. Već to daje čitavoj priповesti, koja je iznesena s nakanom, da se u Austro-Ugarskoj posje ne povjeruje naprama Njemačkoj, biljej nevjerojatnosti.

IZ HRVATSKIH ZEMALJA.

Sprovod Bude Budisavljevića.

Sprovod pok. novinara i nar. zast. Bude Budisavljevića bio je obavljen jučer uz mnogobrojno sačešće. Kod sprovoda su sudjelovali ban Skerlecz, odj. predstojnik Tropsch, gotovo svih zastupnici hrvatske koalicije na čelu sa Medakovićem, te zastupnici opozicije. Nad grobom su govorili Manojlović, Gjalski, dr. Dimović, pak podpredsjednik Srpskog podpor. društva i jedan seljak-izbornik iz pokojnikovog kotara Vrginmosta.

K imenovanju Dr. Mandića.

„Srbobran“ pogodom imenovanje Dr. Mandića, piše: Dr. Nikola Mandić dolazi za zamjenika zem. pog

nezavisnost, tako da je pred strahom oružnika sklino svojom vlastitom rukom onu sliku, koja nam prikazuje sačin naših srčanih mladića, koji su se borili hrvatsko i nepopustljivo za svoj materinski jezik, u onom gradu, koji cijelom Slavenstvu koješta obećava.

Pošto gosp. Kunić nije shvatio koje je to poniznje za cijelo hrvatstvo starijogradsko, našla se je ogorčena mladost, koja reagirala i tu pogrešku popravila, izvesni tu sliku na prijašnje njezino mjesto.

Ja ko član hrv. Sokola, nemogu način a da ne čestitam gospodinu starosti na junaštvu, i da mu uskljiknem: Na mnogo, na dobroti naše bijedne domovine!

Pošto dopis u „Slobodi“ od 24 t. m. nije baš najtačniji, jer napada ljudi, koji su nedužni, stog sam bio primoran da se nato obazren, te da poštovanom občinstvu prikažem krivce, koji su uzročni, da je do toga došlo.

Sokolaš.

Betina.

(Još o našem župniku). Poslije nego je bio u Ljubljani na katoličkom kongresu držao je govor, da se više naučio u ona tri

dana nego u 12 godina, što je bio u školi i da je video Orlove i Sokolove, a to da su bolji orlovi, nego Sokolovi, jer da je orao simbol kulturnog naroda njemačkoga. To veli vaš pop, a mi nasuprot pjevamo onu starinsku: „Oj, vi Njemci, Njemci, tuge umstvujući, pohleplni vi gosti u tujinskoj kući“. Nikola Zrinjski je rekao: „Nit u moru mijere, ni u Njemuču vjere“. A Katarina Zrinjska je kazala: „Neveruj Njemuču ni zimskom suncu“.

Kad su ovoga proljeća dolazili slavenski predstavljači imali su i kinematograf. Predstavljali su u „Hrvatskoj Čitaonici“ i „Sokolu“ uz uvjete postotka za društva. G. glavar usudio se je doći na predstavu, prikazavši se da je on član uprave i da ga ide mukte ulaznica, čim je štetovao društvo za 5 kruna, jer je bio sa obitelju dvije večeri. A treba znati, da nije ni član društva! Ovo smo doznali preko ovađnjeg predsjedniku društva.

Presvjetli biskup kada je dolazio u pastirske pohode rekao je da će moliti Duha svetoga, da ga nadahne, e da nam dade jednog dobrog svećenika. Poslao nam je za tim ovoga i ovakova.

roka, a iz čega su razbrali, da im prava što potječu iz njihova plaćanja poreza ne idu nikako uporedo s dužnostima u tome pogledu, da su naime u tim pravima prikraci načinom, koji se ne da ničim tumačiti ni opravdati.

Marko Vušković oblubljeni baritonista zagrebačke opere, angažiran je za 3 večeri za veliko kralj. dvorsko kazalište u Draždjanima. Pjevat će „Toscu“ i „Ukleti Holandez“. — U kr. dvorskem kazalištu u Draždjanima pjevaju samo svjetski pjevači, pak našemu Marku čestitamo na velikom uspjehu.

„Srpski Mač“, kao najstariji srpski lotpački klub, da dadne oduška svojim silnim simpatijama prama braći sa Jadrana, pozvao je splitski lotpački klub „Hajduk“ na nogometnu utakmicu u Beograd.

Ista će se održati dne 22-24. jun, a to nam je žao i s drugog razloga, t. j. sa razloga upliva vremena na nečije živce.

i skromnim radom pokrenuo ovakovo posuđeće i uezio ga pod vlastiti nadzor.

Ovako koristan rad jedne kazališne trupe mora da zanima sve mjerodavne fakture naše pokrajine, te treba čim prije nastojati da se ovako važnu ustanovu materijalno i moralno podupre, da uzmognе svoje djelovanje razviti i u većim mjestima i na doličan način naslovu kojeg nosi.

Poslije gostovanja na Korčuli, družina odlaže u Erceg-Novu a odatre po najmanjim mjestima Boke Kotorske, a polovinom jeseni prelazi u hrvatsko primorje i Istru.

Vrijeme. Nakon dugih, dosadnih, oblačnih i kišljivih dana, napokon je danas osvanuo lijep dan, tako da će težak moći da nastavi s prekinutim radnjama u polju. Izgleda ipak, da vrijeme nije još stalno, a to nam je žao i s drugog razloga, t. j. sa razloga upliva vremena na nečije živce.

PRIVREDA I TRGOVINA.

Poljoprivredna nastava u Srbiji. U ministarstvu narodne privrede izrađen je program za predavanja poljoprivredne u vojski. Predavati će upravnici i nastavnici nižih poljoprivrednih škola, udravnici poljoprivrednih stanica i voćnih rasadnika i rukovodioci lozinih rasadnika u mjestima, gdje ima vojništva.

KNJIŽEVNOST I PROSVJETA.

Klerikalizam. Napisao Davorin Trstenjak. — Pod ovim naslovom poduzetna knjižara Trbojević na Rijeci, objelodanila je ovu veoma interesantnu i poučnu knjižicu (Cijena 60 para). Njezin auktor poznat je kao jedan od najproduktivnijih i najliberalnijih pisaca. Evo što o tom izdanju piše slijepi „Zastava“:

Taj poštovani starac u kojem je srce i duša mrlja, jaka, živa i svježa, želi da unese u naš ambijent, u našu sredinu novi duh: duh slobode, duh znanja, duh odpornosti i borbe. Svaki slobodni omladinski pokret pozdravlja, pripomaže; omladinu bodri i savjetuje. „Klerikalizam“ to je ekcept njegovog opsežnog i naučnog rada, u kojem je dokazao neponitljivim dokazima lažljivost, ropstvo i služništvo klerikalizma.

Klerikalizam je proti vjeri, proti nacionalizmu, proti individui, proti svemu onome što je idealno, visoko slobodno i zdravo. On je crv, koji grize narode i čovječanstvo.

Preporučamo ovu knjižicu osobito našoj omladini.

RAZNE VIESTI.

Smrt slovačkog vodje Mudrona. Ovih dana umro je vodja slovačke narodne stranke Pavao Mudron. On je bio jedan od onih veterana, koji su desetljeća radili s najvećom požrtvovanošću na čelu narodne stranke. Savremenik Rumunja Pop de Basescu, Srbin Polita i Niemca Heinackera. Mudron je sebi u sjećanju slomio nogu i komplikacijama, koje su nastale, nije mogao odoljeti 79-godišnjem starac. U Mudronu gubi slovačka stranka svog idealnog vodju. Njegovo političko djelovanje spada u osamdesetu i devedesetu godinu. Magjarske većine radile su sve, da Mudron nije mogao doći u parlament. Najčešće je izbornu borbu imao god. 1881. Tri četvrtine svih izbornika došlo je na izborni dan u tabor Mudrona i njegov je izbor bio neizbjegljiv.

Ali već je onda bilo majstorskih predsjednika izbornih odbora. Kad je imalo početi glasovanje, izjavio je predsjednik izborne komisije, da je prvo zaboravio izborne listine u županjskom zgradu, a drugo da nema nikakove službene obavesti o tom, da je on zaista imenovan predsjednikom izborne komisije. Reče i suspendira izbor. Tako i slično neprestano je osuđivan izbor Mudrona.

Mudron je pokušao, da reklamira pod režinom Tisze ukinutu gimnaziju, odnosno njene fondove. Slovaci su naime od 60-ih godina imali tri gimnazije i kulturno društvo Maticu. Ali što su Slovaci dobili u vremenu provizorija za razvoj nacionalne im kulture, to im se oduzelo u ustavnoj eri. Mudrona su naravno odbile sve instancije. God. 1895. djelovalo je na narodnostenom kongresu u Budimpešti, a povodom izbora 1901., 1905. i 1906. opte je na poziv stranke pošao kalvarijskim putem slovačke kandidature za zastupnika.

Starog vodju nisu poštobili ni kazneni progoni. Prije deset godina sudjelovao je kod pozdrava svog šogora Pietora, urednika, koji je izbačao iz tamnice, u kojoj je sjedio radi političkog zločina. Preko dvadeset odličnih slovačkih političara pa i žena, osudjeno je tim povodom na težke kazne radi „veličanja zločina“. Mudron, star 70 godina, odsjedio je svu četirimjesečnu kaznu kao mlad čovjek.

Na polju evangeličkog crkvenog života djelovalo je Mudron vrlo živo. Kao seniorni inspektor u Turčinu vodio je akciju za slovačko školstvo. Začeo je i sabiranje novca za privatnu slovačku gimnaziju, ali je vlada sabiranje zabranila. Evangelička crkva držala je, da će učiniti patriotsko djelo, kad je Mudrona disciplinarnim putem lišila ne samo njegove časti, već i pasivnog izbornog prava u crkvenim stvarima.

200-godišnji jubilej diplomatskog jezika.

Ovih dana može slaviti franceski jezik 200-godišnji jubilej, što ga se upotrebljava mira između Austrije i Francuske u Rastattu, 6. marta 1714. osvojio je on neko prvenstvo pred donda uobičajenim latinskim jezikom. Kao punomoćnik carev, stavio je princ Eugen prijedlog, da se sastavi ugovor običajnim starim diplomatskim jezikom. Ljudevit XIV. francuski radje je volio, da svom jeziku dadne prvenstvo, nu da ne pomuti dokončanje mirovne ugovore, popusti u toj neznačnoj točki. Njegovoj punomoćnik maršal de Villars, vladao je vrlo slabo latinskim jezikom, te zamoli stoga, da mu se poslje jedan svećenik vrstan savjetnik za latinski jezik. Prince Eugen se sa istog razloga obratio na svoju vladu. Radi toga je beskorisno prolazilo dragocjeno vrijeme. Dne 4. marta 1714., piše Villars, da je on doduše posve ravnodušan, ali da se boji, da će protivna stranka izgubiti strpljenje. Ako bi se i napisao ugovor francuskim jezikom, to će se zacijelo u posebnom članaku izrično ustanoviti, da se ova iznimka nikako ne smije smatrati kao praecendens za budućnost. Tako je i bilo. Dva dana za tim, 6. marta 1714. potpisala su oba punomoćnika spis mirovnog ugovora u franceskome jeziku. Prince Eugen je zbilja metnuo članak, kojem se je Villars nadao. Car je dao svoju dozvolu samo pod tim uvjetom, da za diplomatske svrhe budu sačuvana prava latinskog jezika. Nu ta visoka sankcija nije ništa starom jeziku koristila. Bečke preliminacije medju carem i Francuskom u oktobru 1735., bečki definitivni mir od godine 1738., ahenski mir od godine 1748. pisani su takodje u franceskome jeziku, akoprem sa istim događajem kao i u Rastattu. Tek u mirovnom ugovoru u Hubertsburgu ispušto se taj izuzetni članak, koji je dotle latinskom jeziku barem na papiru čuvao prvenstvo. Od ovog se doba upotrebljava francuski kao diplomatski jezik.

Obznanata.

Daje se na javno znanje, da se kod podpisane uprave može dobiti prisada karamfila „Remontant“ i margarita, za rez u zimsko doba, uz slijedeće cijene:

karamfili, bijeli, crveni, ružičasti, uz cijenu od para 10 po komadu,

margarite, bijele, i žute, uz cijenu od para 6 po komadu.

Naručbe za manje od 50 komada, kao što i one, koje ne budu popraćene odnosnim, iznosom, ne primaju se u obzir.

Od Uprave državnog rasadnika u Čibači, kraj Dubrovnika.

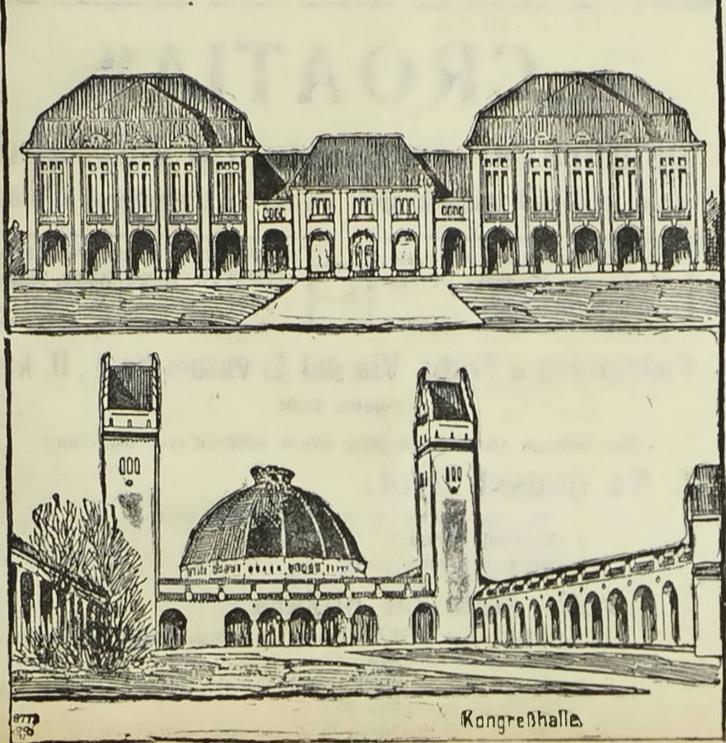
Čibača, dne 25. ožujka 1914.

Upravitelj:

Mader s. r.

VELIKA ZLATARIJA
Gi. PLANČIĆ
Viš=STARIGRAD=Velaluka
ŠIBENIK.

FINO MASLINOVNO ULJE
po kr. 1.30 kilogr.
kod
S. i V. Šupuka.

Slika sa baltičke izložbe u Malmö.

Na 15. svibnja t. g. otvorit će se u primorskom gradu Malmö u Švedskoj izložba pod imenom „Baltička izložba“. Sudjelovat će na njoj u glavnome države: Danska, Njemačka, Rusija i Njemačka.

IZ GRADA I POKRAJINE.

† Dr. A. Dančević savjetnik na okružnom sudu u Splitu preminuo je jučer nakon kratke bolesti. Vjerni drug, dobar prijatelj, pravedan i savjestan, podlegao je eto i on ljutoj bolesti koja ga svalila u naponu snage i krepčine. Rodio se u Jelsu, pred pedeset godina, odakle je god. 1895. učestvovao nejednakim onda borbam za nezavisnost naroda. Htio kao Dr. prava da se posveti izključivo toj narodnoj radnji, ali prilike su učinile da se je dao na sudbenu stranku. U Stomorgradu, na Visu i Splitu gdje je uređovao poznat je kao uzorni sudac, nezavisni i pravedan.

Prijatelji kojima je poznat kao djak, kao mladič i čovjek uvjek su ga u velike cijenili i štovali. Sada kada je kršni dub, kakav je bio njihov Toni, povoljen za uvjek, njegova im spomena doziva u pamet sve ono što su zajedno doživili, misili i snavoli.

Mnogo toga je već umrlo, ali mnogo je što i ostalo, pa redajući se jedan za drugim u nepovrat, ostaje još uvjek sve ono dobro što idje u amanet onima koji dolaze.

Za Dr. A. Dančevićem iskreno će žaliti svi oni koji su ga poznivali. Njegovi prijatelji će se na njegovom gospodnjem i četvoro dječice te rođabinom proliti za njim prijateljsku suzu iskrene ljubavi.

Sutra je dobrom Dr. Anti sprovod koji će iz Splita krenuti u Jelsu, da bude predan zemlji rodnoga mjesa.

Bila mu ta zemlja, koju je on kao i celu domovinu iz dna duše ljubio, laha ka! Njegovoj obitelji, rodbini i prijateljima naše najiskrenije sačešće!

Poštanski i brzojavni promet. U saobraćaju sa Njemačkom uključivo Barsku i Viremberšku bit će za 1. travnja t. g. pripušteno izmjenjivanje listovnih brzojava. Pristojba za Njemačku iznosiće 3 helera po riječi, minimalni sadržaj od 60 helera, a pristojba pak moraju se zaoblisti sa brojem dijeljivim sa 10.

Poziv na roditeljski sastanak pri našoj realnoj gimnaziji. Upraviteljstvo c. k. realne gimnazije pozivlje roditelje i odgovorne nadstojnike učenika ovoga zavoda na sastanak, koji će biti u četvrtak dne 2. travnja o. g. u dvorani crtanja realne gimnazije u 7 sati večeri.

Nisu sigurna ni privatna pisma njeki osoba u Šibeniku, koje kao da su se teško zamjerile. Kad ovo tvrdimo znači da imamo tome razloga, ali o stvari nećemo ništa još potanje iznijeti, dok se temeljito ne obavijestimo gdje i na kome je krivica. Činjenica međutim stoji, da od nekog doba pisma njeki naših bližih sumišljenika ili jdu posve izgubljena, ili stižu na adresata poslije njekoliko dana u stanju, po kojemu se raspoznaće da su prošla neku tajnu cenzuru.

Dražba klaonice općinske obdržana je jučer u općinskom uredu. Zakupna je cijena ostala na lanjskom iznosu, samo što se je zakup dosta drugi zakupnik, kojem su postavljeni precizniji uvjeti, da se uklone i predusmрtnu tužbu zanimanih mera.

Rok za utoke proti ispravcima opć. permanentnih imenica uslijed prikazanih pravombenih utoka svršava danas. Sad nastupa rok za rješenje drugomobilnih utoka proti kojima nema mjesta daljnjim utocima. Rješava ih kotarska politička vlast. — Ipak uza sve to nezavisni će izbornici krozovo nastojno vrijeme na posebni način iznijeti u javnost riječ prosvjeda protiv svega, što su opazili tekom dosadanje revizijskog

silama oba spola, a što se mora osobito istaknuti ponašanje cijelog umjetničkog personala redovito je i pristojno, što je vrlo rijetko vidjeti u dosadanju putujućim družinama.

Zanimivo je da je ovaj zavod svjesno shvaća svoju odgojnju zadaču jer između ostalih savremenih dramatskih djela podaje na prvom mjestu važnost hrvatskim historijskim djelima od kojih su najuspješnije dosada izvadili: „Zlatarevo Zlato“, „Posljedni Zrinski“, „Prokletstvo na Medvedgradu“, „Posljedni kraljevi hrvatske krv“. Osim toga društvo goji ponašebi i narodnu glumu su pjevanjem a najbolje svim u repertoaru: „Barom Trenk“, „Grančarl“, „Gjido“, „Šokica“.

Ovako solidno i racionalno organizovan zavod odavna je bio potreban za našu pokrajjinu, a njegov dosadanji rad kako se uputio obećaje lijepa i krasna uspješna na narodno prosvjetnom polju, a zato najveća zasluga ide Dubrovačkom centralnom Odboru za promicanje narodne kazališne umjetnosti, koji je svojim titulim

pod režinom Tisze ukinuto gimnaziju, odnosno njene fondove. Slovaci su naime od 60-ih godina imali tri gimnazije i kulturno društvo Maticu. Ali što su Slovaci dobili u vremenu provizorija za razvoj nacionalne im

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cene od 25%, može svaki nabaviti gotovih odiela i kabana najnovijeg kroja

Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

40-50 kruna sedmično

može da zasluži svaki čovjek bez ikakvog kapitala i bez gubišta u svom zvanju.

Pobliže bavesti daje badava

Ignaz Althammer
Könighof a/d Elbe 616.

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU,
Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru SPLIT, Marmontov trg. Telefon br. 149

Središnica
SARAJEVO

Dion. glavnica
K 4,000.000

Podružnice:
Osijek, Zagreb,
Rijeka, Beograd.

Zavod preuzima osiguranja: a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio na zgrade, tvornice, strojeve, gospodarske i obrtničke zalihe, robu, pokretnine, stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovorno osiguranje itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne kradje; e) proti razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnom i željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj smrti, mještovita odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza, životnih renta, udovinika i uzgojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko, štete se isplaćuju brzo i kulanuto! Zastupstva u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje.

Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

jedini je domaći osiguravajući zavod. :: Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palati, uga Maravske i Prerađovaliceve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Rijeka, Sarajevo, Ljubljana i Novi Sad.

Podružnica u Trstu, Via del Levatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijskih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sjenna itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi . . . . . K 3,013.332.66
Prihod premija s pristojbama . . . . . K 1,486.297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda . . . . . K 5,624.162.96

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

DUŽNICI, ŠALJITE PREDPLATU

Naslov za brzove: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU
Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor -
Ljubljana - Metković - Opatija -
Šibenik - Split - Zadar.

Kupon žaložnica Zemljivo vere-
bijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi I/II. kao
i uvućene žaložnice u-
novčuju se kod

JADRANSKE BANKE
u Trstu i svih
njegovih po-
držnica.

Dionica glavnica K 8.000.000.

Pričuve K 700.000.

Priloga K 700.000.

Uložne knjižice - Po-
hrana i administracija
vrijednosnih papira. - Po-
poprodaja tuzemnih i inozemnih
vrijednosnih papira, te deviza i
valuta. - Osiguranje efekata proti
gubitku na tečaju pri vučenju. - Žiro
računi i tekući računi. - Unovčavanje mje-
nica, dokumenata, odrezaka i izvučenih vrijed-
nosnih papira. - Kreditna pisma čekovi, vagila,
napuñice. - Predujmovi i zajmovi na vrijednosne
papire, dionice srećke, robu (Warrants), brodove i t. d.
Gradjene vjeresije.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čelinoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

FRANJO MORAVUS, Brno

(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razašilje

Ure za crkvene zvo-
nikе, dvorce, škole,
tvornice i vjećnice,
samo u Izvrsnoj Izrabi vrlo
jeftino.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cjenici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

I Z V O Z .

NOVO IZRADJENE

RADNIČKE KNJIGE ::

I

SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U

Hrvatskoj Tiskari

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

HRVATSKA TISKARA (O.R KRSTELJ I DRUGI) ŠIBENIK - DALMACIJA

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske urede.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerne,
festvenike, diplome, cjenike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernejšim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje
itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.